

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A polgáriskolai rendtartás főbb irányító elvei.

Irta: *Keményfy K. Dániel.*

Azon fontos kérdések közé, melyek az egész polgáriskolát s így a katolikus polgáriskolai reformot is uralják, — tartozik kétségtelenül a polgáriskolák szervező rendtartása. A polgáriskola törvénybeiktatásának 43-ik évfordulóján még mindig vannak rendezésre váró ügyek, ezek: a szakfelügyelet, a vizsgálatok s az iskolai rendtartás rendezése. Miután az egész vonalra kiterjedően egységesen a vizsgálatok (magan) nincsenek amúgy sem rendezve, a szakfelügyelet pedig még megoldásra vár, ezt a két posztulátumot, mint a rendtartáshoz szorosan hozzátartozó részt, a szervező rendtartásba vélem beilleszteni, hogy így egy mindenre kiterjedő egységes *törvénykönyve* legyen a katolikus polgáriskolának.

Mi teszi szükségessé a *Rendtartás* megalkotását? Elsősorban a szerves rendtartás hiánya: másodsorban ott, ahol van is valamelyes szabályzat, az vagy hiányos, vagy nem egységes az eljárásban. Zárdaiskoláinkban, köztudomású, legtöbb a polgári leányiskola, mely a polgári középosztály leányait neveli.

Elmondhatjuk, hogy csaknem mindegyik intézet maga szabja meg s csinálja belső iskolai szervezetét. Egyik helyt ami lényeges, másutt ugyanaz mellékes. Anyakönyvek, hivatalos okmányok (bizonyítvány), vizsgálati jegyzőkönyvek, órabeosztás, tananyagkezelés, osztálykönyv, fegyelmi eljárás, a tárgyak szakbeosztása, a pusztán iskolai elfoglaltság, vizsgák, ellenőrzés, tanmenet, iskolavezetés, könyvtár, iskolai irattár stb. nem egyöntetűek, nem is szólva a tanulókat illető fegyelmi szabályzatról, amely nem egy helyen szintén csak házi eljárás s felfogás szerint megy végbe.

Érzik ezt maguk az intézetek is. A vezető iskolafenntartókkal, épen a Rendtartás miatt, több helyen személyesen léptem érintkezésbe, vagy írásban kértem be véleményüket. Úgy a

személyes tapasztalatból, mint a hozzám érkezett levelekből azt a meggyőződést merítettem, hogy bármily érdemes működést fejtenek ki polgári leányiskoláink, mégis maguk is belátják a rendszertelenséget iskoláik ügykezelésében, több dologban tájékoztatást s irányítást kérnek s azért várva óhajtják a Rendtartás megjelenését. Tényleg a Rendtartásnak az egész organizmus derekában mutatkozó hézagot kell betöltenie. A jó tanítás, az igaz, lelke minden iskolának, de a jó Rendtartás az iskola életének a veleje. Helyesen megkonstruált szervezet tartós életre számíthat. A polgári iskolákat erre a tartós életre berendezni, azokat fejleszteni — mint Csernoch János kalocsai érsek mondta minap a főrendiházban — a társadalom érdeke s épen ezért kulturális feladat.

Általános elvül kell mindenestre vallani, hogy a polgáriskolai Rendtartás megoldásánál három dolog kell, hogy irányadó legyen: 1. A népréteg s az életkór, melyből a növendékek zöme kikerül. 2. Az iskolafenntartó szerzetes-tanerők belső autonómiája. 3. Hogy ne csak az iskola belső és külső életére vonatkozó szabályzatot, hanem a polgári iskolát megerősítő *szervezetet* is adjunk. Ne merő lemásolása legyen Rendtartásunk a többi, mondjuk középiskolának; amint a polgáriskola se nem nép- se nem középiskola, hanem speciálisan polgáriskola, úgy Rendtartása is az iskola speciális céljára legyen tekintettel. Szem előtt kell ezt annyival inkább tartanunk, mert a polgáriskola valójában nem előkészítője egy továbbmenő tudományos iskolázásnak, hanem, hogy a szokásos kifejezéssel éljek, javarészből egyenest a gyakorlati életbe bocsátja ki tanítványait.

Hogy lehetőleg szerves és a nagyobb nüanszokban nem eltérő elaborátumot terjeszthessek a Tanügyi Tanács elé s hogy a már kész munkát ne találjon annak idején nagyobb vitára, elvi jelentőségű dolgokban pedig a nagyméltóságú püspöki karnál se legyen akadály, szükségesnek vélem a *részletkérdésekben* irányításul olyan elvi jelentőségű utasítások megállapítását s kikérését, amelyeket

a rendtartási tervezet kodifikálásánál úgy az előadónak, mint a munkájában őt támogató polgáriskolai albizottságnak tanácsos tekintetbe vennie. Előre bocsátom, hogy e tekintetben a nagyméltóságú püspöki kar néhány tagjával s az iskolafenntartó szerzet-elüljárók nagy részével személyesen vagy írásban is volt szerencsém eszmét cserélni s így azok a kérdések, azok az irányító elvek, amelyekre itt a tekintetes Tanácstól utasítást vagy szankciót kérek, tulajdonképen elég felszínen forgó nézetek.

Ezen elvi jelentőségű irányadó kérdések következők lennének:

1. Keresztülviendő az egész vonalon azon elv, hogy a katolikus polgáriskolák az eddiginél nagyobb kontaktushoz jöjjenek a tanerők kinevezése tekintetében is az egyházi főhatóságokkal. Tudomasom szerint a legtöbb helyen a szerzet főelüljáró kinevezi a tanerőt s ezt egyszerűen bejelentik az egyházi hatóságnak. Volt eset, ahol ez se történt. A nagyobb kontaktus szerény javaslatom szerint abban állana, hogy a szerzet főelüljárója előterjesztené vagy bejelentené az egyházi főhatóságnak az illető tanerőt s az egyházi főhatóság (a főpásztor) azután kinevezné. Ezzel lényegében nem csorbul a szerzet autonóm joga, mert a személy kiválasztása, az alkalmazás, a visszahívás tovább is a szerzetnél maradna. Viszont növeli mindenesetre az illető tanerő alkalmazását, ha a megyei főpásztortól nyerné kinevezését. A szerzet iskolafenntartása nem ok az ellenkező gyakorlatra; mert hisz az elemi iskoláknak se a püspök a fenntartója, se az alapítványi iskoláknak, mégis a megyéspüspök nevezi ki az iskolaszéktől megválasztott tanítót. Ha a hitközségek áldozatkészsége mellett érvényesülhet a püspök kinevezési joga, még jobban érvényesülhet ez olyan egyházi testületnél, mely végső elemzésben, mint ilyen, úgyszólván a püspöknek van alávetve. Ha a püspökkinevezést sokallná a Tanügyi Tanács, a minimum, amit meg kell valósítani, a püspöki megerősítés. A kinevezés azonban úgy a püspöki tekintélyre, mint az iskola súlyára nézve, számottevőbb eljárás, sőt hátvéd az iskola esetleges küzdelmében.

2. Nagy jelentőségű elvi kérdés, hogy ki legyen a katolikus polgáriskolák igazgatója. Az eddigi gyakorlat szerint egyik helyen hivatalból a plébános, másik helyen más egyházi férfiú, emitt az iskolafenntartó szerzet helyi elüljárója, amott egyik szerzettanerő az igazgató. Sokan csak a férfi-igazgató kezében látják a vezetést legcélszerűbbnek, mások ismét a szerzetestanerő kezében. Az is tény, hogy ahol nem a szerzet helyi elüljárója az igazgató, hanem más világi vagy egyházi férfiú, sok esetben hallunk surlódásokról, ellentétekről az igazgató s a szerzet helyi elüljárója között, ami főképen abból származik, hogy nincs az igazgató s a szerzetelüljáró egymásközötti intézkedő hatásköre megállapítva. És ha pl. a plébános-igazgató nem pusztá deko-

rumnak s reprezentans állásnak, hanem *jelelős* hivatalnak tekinti állását, élni kíván az igazgatói hatáskörrel s nem elégszik meg a dekoratív vizsgálónökséggel stb., akkor sokszor támadnak összeütközések, ami végső esetben az intézménynek van kárára s úgy tűnik föl a dolog, mintha két versengő igazgató lenne az iskolában. Nézetem szerint ezen visszás állapoton olyképen lehetne segíteni, hogy az igazgató legyen a helyi szerzet-elüljáró vagy más tanerő. Legyen azonban az iskolának megfelelő hatáskörrel ellátott érseki vagy püspöki biztos, aki ellenőrző közeg lenne s mint ilyen egyben összekötő kapocs az egyházi és állami tanügyi hatóság s az intézet között. A külön papi igazgatót egy más körülmény is megnehezíti, t. i. a kvalifikáció kérdése. A rendtartás szerint igazgató csak polgáriskola képesítéssel bíró tanerő lehet s az igazgatónak tanítania is szükséges. Emellett ha férfi (egyházi s világi) lenne az igazgató, annak anyagilag rendszeresített állásnak kellene lenni, amit pedig, mint új anyagi terhet, a mi kath. polgáriskoláink meg nem bírának. Rendszeresített anyagi biztosíték nélkül pedig nem vállalkozik pap vagy más világi tanerő se a tanári kvalifikáció megszerzésére. Az irgalmas nővérek új magyar tartománya (a volt gráci tartomány) a maga egészében a mellett van, úgyszólván az angol-hölgyek is, hogy az igazgatói állást a szerzet egyik tanerője töltsen be. A szatmáriak már inkább a pap igazgatói rendszernek a hívei, bár nem zárkoznak el szükség esetén a szerzetes nőigazgatótól sem. Azért hivatkozom (mások hasonló értelemben való nyilatkozatának mellőzésével) e két rendi elüljáróságra speciálisan, mert ezeknek van legtöbb polgáriskolájuk.

3. Megfontolásra méltó a *szakfelügyeletnek* bevitele. Nálunk ezidőszert csak egyházmegyei felügyelet van a főtanfelügyelő útján. Kerületi nincs, mert nincsenek kerületi szakfelügyelők, akiknek intézményét az állam 1904. ben létesítette. Az egyházmegyei felügyelet nem elegendő s fizikailag is kivihetetlen (nem szólva a kis egyházmegyékről), mert a főtanfelügyelő állásánál fogva minden népoktatási intézetnek amúgy is legelfoglaltabb ellenőrző közege, nem is szólva az adminisztratív, reprezentatív elfoglaltságáról. Az egyházmegyei főtanfelügyelet különben is, úgy ahogy ma van, úgy se tarthatja magát sokáig. Miután az igazi felügyelet az iskola *szellemét és eredményét* kutatja s az egyházmegyei főtanfelügyelet túlterhelt, segítő közegről, a munkát megosztó szervről kell gondoskodni s az állam mintájára nálunk is létesíteni kell a polgári iskolai szakfelügyelőséget. Szükséges ez a polgári iskolák nagy száma miatt is (72). A szaporodási állomány mellett ezen iskolák belső tanulmányi állapota is épen az új tantervvel nagyot fejlődött, úgy, hogy emiatt nagyobb feladat, a képzés nyújtásának többoldalú kielégítése vár rá. Ehhez járul a polgári iskola közgazdasági különféle továbbképző tan-

folyama, az új tantervvel a szociális alapra helyezett cél és berendezkedés. Mindezen körülmények indokoltta teszik az ellenőrzés mélyítését, főleg a tanulmányi irányítás szempontjából és erre nézve mindenestre nagy közeledés lenne a kívánatos szakfelügyelet megalkotása olyformán, hogy vagy egyházmegyéenként állítsanak be a külön szakfelügyelet, vagy pedig (ez a leghelyesebb) hat-hét tankerületbe osztassanak az összes katolikus polgári iskolák s egy-egy, az utasítások szerint működő, szakfelügyelő hatásköre alá 12—14 iskola rendeltessék.

4. Egyik nehéz elvi kérdés polgári iskoláink törvényszerinti felekezeti jellegének kidomborítása. Nem egyedül álló azon nézet, hogy tanácsos lenne a törvényszerinti felekezeti jelleg mélyebb kidomborítására minden polgári iskola mellé, abban az esetben, ha a hitközség az iskola fenntartója, egy a püspöktől kinevezett intelligens, megbízható, katolikus férfiakból álló iskolaszéket, a többenél pedig gondnokságot vagy felügyelő-bizottságot kinevezni. Vannak példák, ahol ez már meg is van. Pl. Brassó, Répceköhalom, Nagyszombat, Félégyháza, Vác, kath. polgáriskoláinál. Léván szintén nincs a kath. polgári iskola az iskolaszék hatásköre alól kivéve, amint-hogy pl. a zárdái iskola mostani kibővítését az iskolaszék által kivetett hitközségi pótdából eszközölték. Több intézet, pl. az érsekujvári, a budapesti Szent Margit-intézet helyesli a gondnokságot. Más intézetek elvben szintén mellette vannak, de attól félnek, hogy amolyan falusi színvonalú iskolaszéket vagy gondnokságot kapnak, ami a püspök kinevezése révén azonban kizárt. Különben az iskolaszék vagy felügyelő-bizottság arra is jó, hogy felkeltse a katolikus világiak érdeklődését s áldozatkészségét a kath. polgári iskola iránt.

5. Megszívlelendő, hogy a rendtartás a polgári iskolai szervezet általános kereteit is föltüntesse. Amugy is elég igaztalan támadásoknak van napjainkban a katolikus iskola kitéve, szükséges épen azért mindazt bevenni a rendtartásba, ami iskoláink jogát biztosítja s bármely visszaélésnek elébe vág. A polgári iskola feladata, felállítása, kvalifikacionális jogosítványai mindolyan kellemek, amelyek jó, ha benn vannak a rendtartási törvénykönyvben. A polgári iskola szociális céljának előmozdítására hasznos, ha a rendtartás pl. az internátus, a háztartási s női hivatásbeli berendezkedésre utasítást ad a továbbképző tanfolyamok szabályzatát is felöleli.

Rövidesen ezekben voltam bátor a rendtartást vezérlő néhány elvi kérdést felvetni, hogy így azokra nézve a Tanács álláspontját ismerve, az elaborátumban mint követendő utasítást megvalósíthassam. A munkálat alatt levő rendtartás különben következő főbb részeket fogja tartalmazni: a polgári iskolák felállítását, a tanulók felvételét, a fegyelmi intézkedéseket, (ebbe bevonva az 1898. XXXVI. t.-c. gyermekvédelmi, fiatalokú bűnösökre vonatkozó

intézkedések a tantestület irányítására), higiénikus rendelkezések, tanulmányi ügyek, vizsgálatok, iskolai év bezárása, a tanári kar jogait, kötelességeit, tanári tanácskozmányok, az igazgató-jogai s kötelességei, az intézet és a tanügyi hatóságok érintkezése, a szakfelügyelet, ifjúsági egyesület. Tanulmányi kirándulások.

Egyben mindarra is, amire az idő rövidsége miatt nem terjeszkedhettem ki, kérem a Tanács tagjainak szives támogatását. Amiben eltér a Tanács véleménye az enyémtől, készséggel alárendelem nézetemet a Tanács határozatának. Az elaborátummal azt hiszem készen leszek tavaszra s az albizottsággal letárgyalva, annak idején a plenum elő terjeszthetem.

Tanítói előléptetések.

Irta: Kelemen János.

Midőn tanítói előléptetésről van szó, ezt mindig édes örömet vesszük, hiszen erkölcsi, anyagi előhaladásunkat célozza. E tárgyban már több érdekes cikk jelent meg lapunkban, de nem helyes nyomokon járnak a cikkírók; ezért szabad legyen nekem is e tárgyhöz még hozzászólni.

Tulajdonképen két táborra oszlik a vélemény. Az egyik tábor azt kívánja, hogy az egyházmegyei főhatóság nevezze ki a tanítót; a másik tábor azt kívánja, hogy az iskolaszék válassza.

Ha az egyházi főhatóság nevezni ki a tanítót, ezzel a tanítói tekintély határozottan erősöbödnek. De ez a mai demokratikus szellemmel ellenkezik; az adófizető polgároktól, a néptől a mai koráramlat a jogokat nem hogy elvonná, de mennél több jogot, szabadságot követel részére. Hiszen némely helyeken a jelölési jogot, az Apponyi-miniszterium még az állami iskolai gondnokságoknak is megadta. Ilyen a kor szelleme; ami helyes is. Hogy mindkét részről a protekció is belevegyül olykor-olykor, az tény; de így volt az mindig, így van s lesz is, akár az egyházi főhatóság nevezi ki a tanítót, akár az iskolaszék választja őt.

Hogy az egyházi főhatóság nevezze ki a tanítót, ez lehet haladás, de a felfogás nem általános. Hiszen tanúi voltunk e kérdésben elfoglalt álláspontnak a kath. tanítók mult évben megtartott IV-ik kongresszusán. Arról volt ugyanis szó, hogy ha már a kántortanítót az iskolaszék választja, legalább ne kelljen orgonaprobát tennie a pályázónak. A dolog szavazásra került s az egyetemes gyűlés amellett döntött, hogy ugyanis legyen próba. Hadd tudja meg a fenntartó, kit választ. Ebből én azt következtetem, ha szavazásra kerülne e kérdés, maguk a tanítók is a népjogok mellett szavaznának. Az egyik cikkíró azt kívánja: osszon el bennünket fizetési osztályokba az egyházi főhatóság. Ki fog majd akkor bennünket fizetni? Az egyházi főhatóság?! Elég szomorú a mai helyzet is, különbség van téve állami és felekezeti tanító között. Ne bolygassuk még mi is ezen igazságtalan helyzetet. Menjünk az egyenes úton, amely utat kijelölt nekünk a kath. tanítók IV. kongresszusa. Kérjük a törvényes XI., X., IX. fizetési osztályokba való sorozásunkat; azaz oly fizetést kérünk, mint más hasonló képzettségű állami hivatalnokok.

Különböztetnénk azt, hogy az egyházi főhatóság nevezné ki és osztályba sorozná a tanítót, még nem tartom elépítettésnek. Hanem ugyanis az egyházi főhatóságnak is joga van, mint az államnak, tanítóját úgy erkölcsileg, mint anyagilag előléptetni.

Huszonöt éves tanítói jubileumot tartottunk nem régiben az együtt végzett pályatársak; feltűnt nekem, hogy a jelenlevők csupa igazgatótanítók voltak, egyedül én voltam osztálytanító, mert hitfelekezeti iskolánál működöm.

Adja meg az egyházi főhatóság is az arra érdemes tanítóknak az igazgató-tanítói kinevezést; azoknak, akik egy helyen huzamosabb ideig eredményesen működnek vagy személyi pótlékot élveznek, vagy több tantervvel bíró iskolánál működnek. Ha az állam méltányolja működésünket, méltányolja azt az iskolafenntartó is. Ha a tanító tekintélye emelkedik, az csak az egyház javára szolgálhat. Ha az egyházi főhatóság díszes kiállítású okmány és beszéd kíséretében ünnepélyesen pl. a templomban a nép előtt adja át tanítójának a kiténtetést (igazgatói címet), többet tesz e tényével a tanítói tekintély emelésére, a kultúra terjesztésére, mint ha anyagilag segélyezné a tanítót. A tanítói tekintély ezzel sokat nyer; a nép a tekintélynek hódol. Tekintély nélkül nincs nevelés! Különböztetnénk ezt az új «Rendtartás» 187—189. §-a is megengedi, csak végre kell hajtani. Sőt a 187. §. méltányos díjazás megállapítását is ajánlja az igazgatótanító részére.

A múlt évben olvastam, hogy a miniszterium a verbászi áll. iskolai igazgatótanítót *segédtanfelügyelői* címmel díszítette fel. Miért nem tehetné ezt az egyházi főhatóság is?! Anyagilag érdekelve nincs, az egyháznak ez csak hasznára lehetne. Ha az egyházi főhatóság tanítóját feldíszítené a *segédtanfelügyelői* címmel, az bizonyára hatványozott erővel működne a népoktatás, a kultúra mezején. Különböztetnénk ezt is (ha más elnevezés alatt) a «Rendtartás» 5. §-a és 39. §-a megengedi.

Szóval az egyháznak, mint iskolafenntartónak, sokkal több módja és alkalmja van, mint az államnak, saját tanítóját tekintélyt emelni. Ezt tartom én *tanítói előléptetéseknek* s ezek elnyerésére kellene nekünk is törekednünk. A katolikus tanítók tekintélyét, amit a társadalom az állami tanítókhoz képest lekicsinyel, emelje az egyházi főhatóság, módjában van.

Lehet-e az embert vallás nélkül sikeresen oktatni?

Irta: Vörös Ferenc.

Napjainkban gyakran hangoztatják a vallásnak az iskolából való kiküszöbölését s kétségbe vonják a vallásos nevelés szükségességét. Pedig ha jól meggondoljuk a dolgot, a vallásban minden törvény megvan, amelyet a nevelés követel, ennél fogva a vallás nélküli nevelés nem egyéb a sötétben való tapogatódzásnál. Mert ez a szó vallás, mindent egyesít magában, amit az ember szíve és lelke érez, ami ismeretét kielégíti és csodásan emeli; ebből táplálkozik szeretete, ez ad bölcsességet, világosságot, életet és boldogságot. Ez a szent szó mindazt kifejezi, ami az embert megragadja, mert a vallás minden tudomány kivonata és minden emberi műveltség virága.

A vallás nem vélemény, egy alanyi «úgy hiszem», homályos érzés vagy képzeleti álmom, melyről mindenki azt gondolhatja, ami neki tetszik, anélkül, hogy képzelmeinek igazságára vagy objektivitására legkevésbé is igényt tarthatna, hanem oly érzelem, melynél fogva az ember a legmagasabb lénytől, Istentől való függését érzi és azt tiszteli, imadja, benne s általa élni, annak képét magában megvalósítani óhajtja. Sez az érzelem nem emberi találmány, hanem Istentől az emberbe öntött természeti tulajdonság. A történelem minden lapja bizonyítja ennek igazságát. Vallásos volt az emberiség mindig és nem volt nép, amely Isten imádásának szükségét ne érezte volna. S abból, hogy különféle alakokat tisztelt Isten gyanánt, következik, hogy a vallásos érzelem csak serkent és izgat, de a tárgyat, melyért lelkesedni kell, a többi tehetségek ismerik fel. Innen van az, hogy a régi népek vagy a csekély gondolkodásuak a természeti tárgyakat, a napot, holdat stb. imádták.

Tagadhatatlan azonban, hogy a vallás mindenkor oktatója volt az emberiségnek. Nem is képzelhetni hit nélkül a lélek virágainak kinyílását, a szívnek részvétét örvendő vagy szenvedő embertársai iránt.

Kölcsey Paraenésisében olvassuk: «Semmi sincs, ami az emberi szívet annyira fölemelhetné, következésképp az élet mindennapi jeleneiben a szenvedélyek és indulatok örök ostromában hozzáragadt szennytól annyira megtisztíthatná, mint az Isten-ség nagy gondolatával való foglalatosságokodás.

Csak a vallás képes bennünket erényes életre nevelni, ez gerjeszt szívünkben is lelkesültséget minden jó és nemes iránt, ez az erkölcsi érzelem apoloja.

A tapasztalás bizonyítja, hogy oly lélektani alapon álló s a szívemesítésre oly eredménydus nevelőeszközök, mint a bibliai történetek és a morális elbeszélések, sehol sem találtak.

Melyik vallásból lehet megtanulni a gyermekek legszebb diszeit: az alázatosságot, szemérmességet, az elégtelenséget, a felebaráti szeretetet stb.

Tudja mindenki, hogy nekünk mondja az Úr: «Tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szívű». «Mennél nagyobb vagy, annál inkább alázd meg magadat mindenben és az Isten előtt kedvet találsz.» (Sir. 3, 20.) Aki magát fölmagasztalja, megáláztatik és aki magát megalázta, fölmagasztaltatik.» (Máté 23. 12.) «Mindnyájan egymás iránt alázatosak legyetek, mert Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. (Pét. 1. 5. 5.) Aranyházú szent János mondja: «miként mennél élesebben látunk, annál jobban fölismertjük, mily távol vagyunk az égtől: hasonlóképpen, mennél inkább gyarapszunk az erényben, annál tisztábban látjuk, mily magasan áll Isten fölöttünk a tökélyben. És az nem kis része az erénynek, ha magunkat méltatni tudjuk. Az ismeri magát legjobban, aki semminek sem tartja magát». Nagy szent Gergely-nél pedig (in Ps. 3. poenit) ezt olvassuk: «aki alázatosság nélkül akar erényeket gyűjteni, az port szór a szél ellen». Szent Efrém így ír: «az alázatosság kísérsen mindenhová és mindenben, amit csak teszsz; mert miként a test, akár hideg, akár meleg legyen, tühára szorul: úgy a léleknek is mindig az alázatosság ruhájára van szüksége. Fölséges és kiváló kincs az alázatosság». S ha átlapoznánk a Szentírást: ezer meg ezer intelmet találunk az alázatosság buzdítására, miután ez az igazi erkölcsi és polgári élet alapja. Mi lenne a társadalomból, ha a kisebb tehetőség a nagyobb előtt meg nem hajolna?

Egyébiránt a katolikus vallás annyira telítve

van nevelőeszközökkel, hogy nélküle becsületes ember alig nevelhető. Mert azok a becsületes emberek, akik más vallásban vagy vallás nélkül nőttek föl: csak azért becsületesek, mert tudtukon kívül hivei azon elveknek és erényeknek, melyek a katolikus vallás szigorú követelményei közé tartoznak.

Továbbá, ha elfogadjuk azt, hogy mi mindnyájan Isten képére és hasonlatosságára vagyunk teremtve, akkor kötelességünk lelkünkben megőrizni Isten képét. Ez pedig csak a vallásnak folytonos közbelépése és melegítése által lehetséges.

Azonban nemcsak az erények, hanem a tudományok nevelése szempontjából is hasonló szerepe van a vallásnak.

A társadalom mindenkor megkövetelte, hogy tagjai a műveltség bizonyos színvonalára emelkedjenek. Van-e tehát a világon tudomány, mely Isten nélkül azzá tenné az embert, amivé a társadalom kívánja?

Tény, hogy minden tudományban van igazság, mert szent Ágoston szerint minden tudomány csak a benne rejlő igazság miatt pártoltatik. Amde a kritika hamar nekiáll és hiányait nyíltan a világ elé tárja. Minden új rendszer alig születik, már korporsót csinál elődjének és odahelyezi a sok porladó közé. Míg valamely mű emberi, addig a kritikának joga van hozzá. Mert az emberi mű sohasem tökéletes, sohasem egészen jó. A tapasztalás bizonyítja, hogy valamely tudomány éppen akkor semmi-sül meg, midőn aranykorát éri el.

De a katolikus vallás hite és tanítása, bármint változtak is a viszonyok, bátmily fölfedezéseket tettek a természettudományok: ugyanaz és állandó maradt. S igen sokszor megtörtént, hogy éppen a katolikus vallás ellen irányzott elvek bizonyították be annak tökéletességét, isteni voltát.

A régi vallások is gyökeret vertek a nép szívében, de a tudomány soha se ismerte el s éppen ezért bukással végződtek. Mert de Maistre szerint a tudomány próbáját semmiféle vallás ki nem állotta egyik kivételével. A tudomány olyan sav, mely minden ércet felold, kivéve az aranyat.

A kereszténység ezen hatalomra az által tett szert, hogy nem csak igaz, hanem maga az igazság. S mint ilyen, a tudománnyal szorosán összefügg és magában foglalja minden tiszta tudomány alapelveit s legfőbb törvényeit.

A gondolkodó a keresztény hittudományban minden kérdésre feleletet talál, mert az megfelel minden embernek és életviszonynak. S jöllehet a legegyszerűbb emberektől származik, mégis oly igazságokat nyújt, melyek után a legmagasabb szellemek hiába törekedtek: s bármily kérdésre sokkal fenségesebb eszmékkal szolgál, mint aminőket emberi lélek valaha kitalált.

A kereszténység azonban nemcsak a tudomány tűzpróbáján ment át, hanem maga szülte a tudományt. «Elvitázhatatlan tény, — mondja Guizot prot. író — hogy Európának egész értelmi és erkölcsi fejlődése lényegesen a teológián alapszik, mely a lelkeken uralkodván, azokat kormányozza; minden nézet a teológia bélyegét viseli magán; minden bölcséleti, politikai és történelmi kérdést teológiai szempontból fognak fel. A teológia szelleme azon vér, mely a világ ereiben kering egész Bacoig és Descartesig.»

↳ Még Wachler is megvallja: «Nyugaton az irodalmi működésnek miként most, úgy előbb is a theo-

lógia volt a főtárgya, mert termékei rendkívül számosak. Majd minden zárda foglalkozott ezzel, sőt némely zárdában éppen az írás volt a hivatás dolga.»

De tekintsünk bele a történelembe mélyebben. Midőn a vad népáramlatok elsöpörték a tudományt: nem a katolikus egyház kezdte-e azt újra művelni? Tehát a tudomány csakugyan a kath. vallásból indult ki.

Az egyház alapította az elemi iskolát s abban minden tanuló kivétel nélkül egyforma oktatásban részesült, holott a régi világban csak a nép egy része s csak akkor fogta fel a világot, hogy az igazság nem lehet «a fensőbb tízezrek» (Hurter) kiváltsága, midőn az egyház kimondta a nagy szót: «a szegényeknek hirdettetik az evangélium.»

Igen, minden embernek haladnia kell a tökéletesség felé, de ezt csak a kereszténység látta be s ezért sürgette az iskolákat; ezért van a kereszténységben minden tudomány forrása. A haladás eszméje tehát specificie keresztény, ezért ápolja az egyház a tudományokat, azért neveli gyermekeit is vele.

De összefügg a hit a népgazdaság-, ipar- és kereskedéssel is. Bizonyítéka ennek a régi babyloni, indiai stb. civilizáció anyagi gyöngesége; Görögország és Róma pusztulása, jöllehet kitűnő államférfiak vezették, talaja termékeny, földrajzi fekvése pedig kedvező volt.

Valahányszor a nép az erkölcsi rend törvényeit áthágja, mindannyiszor megakasztja gazdasági fejlődését is. Van példa elég az életben. A részeges, tivornyázó ember törődik-e gazdaságával? A vallástalan kormány tudja-e nemzetét boldogítani? Ott van Franciaország, világosan megmutatja, hogy mennyire lehet népet vezetni vallás nélkül.

Forduljunk bárhová, mindenhol tapasztalni fogjuk de Maistre szavainak igazságát: a vallás anyja minden tudománynak. Európa csak az által nyerte el a tudomány kormánypalcáját, mert keresztény lett!

Ennél fogva az egyszerű kis gyermektől kezdve a felnőttig, tekintet nélkül a szegényre vagy gazdagra: az egyház mindenkire kiterjeszti figyelmét. Azon gondolat is az egyházé, melyet Humboldt mondott: «Minden igazság Istentől származik és hozzá vezet vissza. Katolikus vallás nélkül nem is lehet civilizált senki, mert az erkölcs benne van a kath. vallásban, erkölcs nélkül pedig nincs civilizáció.»

A rómaiak ugyan vallás nélkül, rabszolgák által neveltették gyermekeiket, de az egész oktatás abból állott, hogy a fiúk tanulták az állami törvényeket, a leányok pedig a kézimunkát.

De midőn az egyház vette kezébe a népnevelést, a vallást tette főtárggyá s megtanította a népet arra, hogy miért van a világon és mi lesz belőle halála után.

Megismertette a világ és az emberiség eredetét, az ember célját a jelen és jövő életben, kimutatja az ember viszonyát Istenhez és felebarátjaihoz. Szóval az egyház oly zászlót lenget az emberiség előtt, amelyre azon elvek vannak írva, amelyek követése nélkül sem itt a földön, sem a másvilágon nem boldogulhatunk.

A tapasztalás eléggé igazolja, hogy a vallás nélküli oktatás- és nevelés csak a gonoszság eszköze lesz, fölizgatja a gőgöt és minden szenvedélyt. Moreau mondja, hogy nem a tudatlanok, hanem az iskolázottak a legszemtelenebb és legügyesebb gonosztevők. Wappacus pedig állítja: az olvasás, írás és tudomány a gonosz ember kezében valóságos eszköz a gazzágra.

Nem elég tehát csupán a tudományokban bővárkodni, hanem fel kell ébreszteni és kiművelni az erkölcsi akaraterőt is, még pedig az emberi lelkiismeretbe irt örök erkölcsi törvények szerint.

S ha mindezt tekintetbe vesszük, beláthatjuk, hogy az egyház közreműködése egyáltalában nélkülözhetetlen a népnevelésnél, mert egyedül az adhat oly képzettséget, mely a munkást az élet küzdelmeire megedzi, az egyház vezetheti az embereket boldogságra és semmi más. Az egyház által örözt szent vallás az egyedüli helyes nevelőeszköz, nélküle minden nevelés csak fércmunka. Ezért kell a vallást minden tárgyba belevinni és ezért oktalanág volna a vallásitanítást az iskolából kiküszöbölni.

Elemi énekotatás vezérfonala.

Irta: Cserényi Béla.

XIV.

Hanem azonban sokan azt hiszik, hogy *kizárólag* a száraz technikai gyakorlatok vevésében van a megoldás kulcsa, akik így gondolkodnak, azok nagyon tévednek. A száraz technikai gyakorlatokon való szüntelen nyartgalással azt érzik el, hogy a növendékek nem érdeklődnek a hangeltalálás iránt, mert ez kedélyvilágukkal nem harmoniál, s így kedvüket veszítik: kedvtelen növendékekkel pedig nem sokra megy az énekotató. Az énekotatásnál első és főkéllék legyen a kedély ébren tartása. S ezt hogyan érhetjük el? Ugy: 1. ha mese alakjában kezdjük el a technikai gyakorlatok alapjául szolgáló dolgok ismertetését. 2. A dal szövegét értelmezzük és jól betanítatjuk. 3. Az illető dalt hallás után kitünően betanítatjuk. 4. Jelelkel (III. osztálytól kezdve hangjegyekkel és ritmikai beosztással), *de ritmikai beosztás nélkül* fölírjuk a tanítás anyagául fölvetett dalt *értelmi beosztás szerint* és ezt szöveggel énekelletjük. 5. Ugyanazt a dalt la-val énekelletjük a jelekről (vagy a hangjegyekről). 6. Ugyanazt a gyakorlatot *a jelek (illetőleg a hangjegyek) nevről* énekelletjük. 7. Technikai gyakorlatokat alakítunk a fölvetett dallamból, még pedig úgy, hogy a *kezdő motívumokat eleinte meghagyjuk*, az utána következőkből szükség szerint törölünk vagy hozzáírunk egyes hangokat. Így szoktatjuk a növendékeket a hangjegyekről való énekléshez. A 238. oldalon erre vonatkozólag a következő módon szól a miniszteri tanterv és utasítás:

«A népiskolai énektanítás menetében az első fokozat a hallás utáni énektanítás foka; ebben dalok, énekek s belőlük levont technikai gyakorlatok alkotják az anyagot (analitikai fok.)».

«Ezen a fokon két különös feladata van a tanítónak: először, hogy szöveges dalokat és énekeket tanítson, másodsor, hogy ezeket analizálja, vagyis ezekből technikai gyakorlatokat fejlesszen részint a hallás gyakorlása, hangéretet s képzetek keletkeztetése, részint a hangképzése céljából».

Visszatérek arra a kérdésre, hogy: mit értünk értelmi beosztás alatt? *Értelmi beosztás alatt* értjük a dalnak *zeneileg, tétélek szerinti tagosítását*. Tehát nem ütemekre osztjuk a dalt, hanem tétélekre. Általában véve egy közönséges népdal négy tételből áll. Minden tétel után *választó vonalat* és a darab végére befejező *(vége)* vonalat írunk. Pl.: (A következő közismert dalt hangjegyekkel a vonalrendszerre írom, de lehet a tábla kockázott felére is írni.)

Amint látható, a rövidebb hangokat kisebb, a hosszabbakat nagyobb köralakkal jelöltem.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Minden iskolánál nélkülözhetetlen a katolikus népiskolák új rendszabályainak a könyve. Tanítónak és iskolaigazgató lelkésznek úgyszólván napról-napra szüksége van reá. Az egyházhatóságok rendeletileg kötelezővé tették beszerzését az iskola, vagy a templom pénztára terhére. A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára **fűzve 4 korona, egész vászonkötésben 5 korona** és megrendelhető az összegnek előzetes megküldésével az Országos Katolikus Tanügyi Tanács központi irodájánál, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Musica sacra címen Zeman Jenő plébános és Luspay Kálmán kántortanító egyházi énekarvezető egyházzenei tudásának gyümölcseként 100 magyar és 36 latin szövegű katolikus egyházi ének magyarrá írott gyűjteménye jelent meg. E mű nemcsak az egyházzenei irodalmat gazdagítja azzal, hogy az e téren kiváló nevű szaktekintélyek kincseit teszi közzé, hanem igazán megérdemelt felkarolásával a szerzők előszavában megnyilatkozott nemes intenciót: a magyarországi egyházi zenevilág képének megújítását váltja valóra. A papság és a kántorok régi óhaja valósult meg e mű megjelenésével és csak az egyházi felettes hatóságok jóakarától függ, hogy a «Musica sacra»-t az egyházi pénztárak terhére megrendelve, a magyar katolikus ének hazánk katolikus egyházának minden helyén csakugyan egységessé legyen. A műbe felvett eredeti egyházi énekek pontos szolamvezetésén, logikus felépítésén és lelkiismeretes szabályszerűségén a művészi zene tudás zománca, a szerzők lelkiületének pozitív valóságossága csillámlik keresztül s valóban áll e műre vonatkozólag is az egyházzenei írók munkáját illető ama aranymondás, hogy «minden igazi egyházi zeneszerző legalább is kétszer imádkozik, amikor komponál». A szolamok összhangosításánál előtérbe nyomulnak a modulációk és harmóniai hatások semel távolodnak el az egyházas zene stílusának útjáról s fényesen oldják meg a feladatot: útmutató művet nyújtani arról, mint kell és mint szabad az egyházas énekeket egyházi harmóniákkal ellátni.

Hogy e mű valóban az egyházi zeneirodalom gyöngyeit foglalja magában, elég megjegyezni a benne szereplő zeneírók közül: Bogisich Mihály, néhai Kersch Ferenc, ifj. Buchner Antal, Demény Dezső, Resch L. György és Buzna Tivadar neveit, melyek az itt, helyszüke miatt fel nem sorolható többi jeles nevekkkel elég garanciát adnak arra, hogy a «Musica sacra» megérdemli az egyházi zene iránt érdeklődők figyelmét. A «Musica sacra» különben teljesen alkalmazkodik X. Pius pápa 1903. XI. 22-iki «Motu proprio»-jához és egyházhatóságilag is jóváhagyatott. Főérdeme mégis az, hogy művészi négyesei a legkisebb falusi énekkar által is könnyedén előadhatók, miáltal a magyar katolikus egyházi ének egységességét mihamar megteremtheti. Alkalmi énekei is jól válogatottak, annyira, hogy az énekkar ezek betanulásával az egyház minden funkciójához mindenkor kész lehet. Püspökfogadás, templom-, orgona- és iskolaszentelés, aranymise, esküvő stb. külön-külön egy-két alkalmi énekkel rendelkezik. Szerencsés megoldás az orgonakíséret-

tel is ellátott «Himnusz» és a «Szózat», valamint a Demény Dezsőtől való, penitenciális karakterű, mélyen megindító «Missa pro defunctis», «Libera» négyeseinek és a «Responsoriumok»-nak a műhöz függesztése, mely utóbbiak még külön méltatásra is érdemesek. — A «Musica sacra» a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.) példányonként 5 koronáért kapható.

HIREK.

A püspöki kar az ifjúság erkölcsi neveléséért. A magyar püspöki kar 1911. évi november hó 9-én és 10-én megtartott konferenciáján úgy határozott, hogy a gyermek-pasztoráció, illetőleg az ifjúság erkölcsi nevelése érdekében közös szöveget intéz a szülőkhöz és annak a szöszékről leendő felolvasását minden templomban kötelezőleg elrendeli. A közös pasztorlevél megírásával dr. *Prohászka Ottokár* székesfehérvári püspököt bízták meg, aki azt el is készítette. A körlevelet az összes püspökök kinyomatták és most vasárnap, a nagybőjt első vasárnapján kerül felolvasásra az ország összes templomában ez a szülőkhöz intézett szózat.

A körlevél bevezetésében megemlíti, azt a mind gyakrabban felhangzó panaszt, hogy az ifjúság romlik és erkölcsi érzülete gyengül. Ebből kifolyólag rá akar mutatni egyes mulasztásokra és nehézségekre, melyek a nevelést akadályozzák, ugyanakkor pedig a szülők figyelmébe akarja ajánlani azokat a természetes és természetfölötti eszközöket, mely nevelési munkájukat és annak sikerét biztosítja. Maga a körlevél Krisztus e mondásából indul ki: Engedjétek a kisdedeket hozzám jönni! — Ennek a krisztusi mondásnak háromféle értelmezését adja, nevezetesen: 1. Jézushoz menni, annyit jelent, mint tisztalelkűnek és erkölcsösnek lenni. S minthogy a nevelés munkája a szülőké, a szülők életükkel adjanak példát a gyermeknek. Tanítsák gyermekeiket tiszteletre, fegyelemre és önmegtagadásra, hangoztassák előttük folytonosan, hogy van, amit szabad, és van, amit nem szabad tenniök. Szoktassák őket rendre és mértékletességre. — 2. De annyit is jelentenek a fentebb idézett krisztusi szavak, hogy meleg, eleven gyakorlati vallásosságra kell a gyermekeket nevelni. Ezen fáradság az iskola és a hitoktatás, de ne hiányozzanak e munkából a szülők sem. Mert amire valakit nevelni akarunk, arról nem elég beszélnünk, hanem ha keresztény életéről és neveléséről van szó, akkor nekünk magunknak kell keresztény életet élnünk s azt példánkkal a gyermek lelkébe oltanunk. — 3. Krisztushoz úgy járulnak igazán a gyermekek, ha gyakran járulnak a szentségekhez, így kiváltképpen a gyónáshoz és a szentáldozáshoz. Ez utóbbiakra főleg azért van szükség, mert a nevelés ugyancsak rászorul oly behatásokra, melyek mélyebben szántanak a gyermek lelkében s a szentségeknek valóban ilyen a hatásuk.

Az Országos Katholikus Tanügyi Tanács csütörtökön látogatott ülést tartott, melyen több nagyfontosságú ügy került megbeszélés és döntés alá. A gyűlés lefolyásának részletes ismertetését lapunk jövő száma hozza, míg *Keményfy K.* Dánielnek a polgári leányiskolák új rendtartásáról tartott előadását mai számunkban vezércikkül közöljük.

Adomány a kath. iskolára. A somogyzombi róm. kath. népiskolának tanszerekkel való ellátására her-

ceg Hohenlohe Keresztély 200 koronát adományozott, melyért ezuton is hálás köszönetét fejezi ki a jótékony főurnak az iskolaszék.

Megrágalmazott tanító. Mintegy két héttel ezelőtt több szenzációéhes fővárosi és vidéki lap «Botrányok egy gazdakörben» című cikkben támadta meg *Lengyel* vízvári kántortanítót, azt a mesét terjesztvén róla, hogy az általa szervezett és vezetett gazdakörben az erkölstelenség orgiáit üli. Utána járván a dolognak, kitűnt, hogy a lapok közlései tudatos valótlanok, amiket *Lengyel* Géza ellenségei terjesztettek. Kezünk között van *Rokszándics György* vízvári plébánosnak, *Bánfi József* kerületi tanfelügyelőnek, továbbá Somogy vármegye királyi tanfelügyelőségének nyilatkozata, amiből megállapíthatjuk a következőket: *Lengyel* Géza kántortanító már 33 év óta működik Vízváron, e határszéli horvátok lakta faluban. Ez idő alatt a legpéldásabb életet folytatta, a falubeli népek valóságos gondviselő atyja, anyagiakban, szellemi-ekben nevelő-tanítója és a magyarosítás terén is oly eredményeket ért el lankadatlan ügybuzgóságával és hazafiságával, hogy felettes hatóságának többszörös elismerését érdemelte ki. Nem is talált eddig senki sem e derék tanítónak működésében semmi gáncsolni valót. Ujabban még egy rossz szokást akart kiirtani hívei közül. A vízvári népek ugyanis — sajnos — megvan az a rossz szokása, hogy minden szabad idejét a korcsmában tölti el és így keresetének jó része a korcsmárosok zsebébe vándorol. Amióta *Lengyel* megalakította a gazdakört, azóta a tagok — ma már 80 — sohasem mennek a korcsmába. Ez fáj most a rágalom terjesztőinek és névtelen lelvélben (jellemző a bátorság) feljelentést tettek a gazdakör működése ellen. A vizsgálat teljes meglepődését fejezte ki a gazdakör működése felett és a királyi tanfelügyelő a tanító elleni vizsgálatot is eljettette, kijelentvén: «a tanító úrnak, aki vármegyénk büszkesége, ily váddal szemben nincs szükség vizsgálatra». A község lakossága, hogy egyik tanítójának ártatlanul való meghurcoltatása miatt némi elégtételt adjon, tüntető felvonulást rendezett. A nemzeti zászló előrevitele mellett a Gazdakörből kiindulva a felközség, az iskolaház udvarába vonult s ott a Hymnusz eléneklésével üdvözölte tanítóját. *Lengyel* Géza meghatva mondott köszönetet a nem várt ovációért s kijelenté, hogy ezt az iránta való szeretet megnyilatkozásának tekinti s kérte a népet, hogy e szeretetnek tettekkkel való megnyilatkozásaképpen a Gazdakörben mindig az ő intencióhoz illő tisztességes magaviseletet tanúsítsanak.

A község aranymisés áldozárja ez alkalommal a következő nyilatkozatot intézte *Lengyel* Gézához:

Kedves Tanítónk! A seb, melyet rajtad ütöttek, nekem is fáj. Hogy is ne! Hiszen harminchárom évig mellettem minden szépnek és minden jónak hatalmas előmozdítója voltál. A te fáradozásodat senki úgy nem értékelheti, mint én. Mikor, mint gyerek ember oldalához kerültem, egészen megszerettelek, mert nehezen találhatam volna még egy olyant, akit melléd állíthatnék. Mennél jobban megismertelek, annál jobban megszerettelek. S itt, nálunk mindenki tudja, hogy te erre a szeretetre méltó voltál, vele soha vissza nem éltél. Te engem atyának tiszteltél, én téged fiam gyanánt szerettelek... Azért most, midőn lábaim már a sír felé húznak és téged egész bectelen módon megtámadtak, testamentumot teszek részedre. És ez az: valahányszor ellenségeid azt hiszik, hogy hasznos működésedért kiemelhetnek a nyereg-ből, mint vezető egyéniség haladj ezentúl is eddigiutadon, légy az, aki mindig voltál. Küzdj, harcolj a jóért, ne messzire, fölfelé és lefelé egyaránt. S ha sebet kapsz, annak a sajtó-ját a jobb lelkűek szeretete ezután is csak enyhíteni fogja. Neked pedig büszkeséged lehet, hogy azt csatában, a nép jóléteért folytatott küzdelemben kaptad. Vízvár, 1912 február 1. *Rokszándics György* plébános, szentszéki ülnök.

Fővárosi tankönyvpályázat. Vettük a következő pályázati hirdelményt: Budapest székesfőváros tanácsa az elemiiskolai természettan és vegytan, a polgári jogok és kötelességek és az énektanítás céljainak megfelelő kézikönyvekre pályázatot hirdet. A pályá-

zat feltételei a következők: 1. A pályázat nyilvános és a pályamunkát vagy gépirással írva legalább 3 példányban, vagy nyomtatott alakban legalább 8 példányban kell benyújtani. 2. Csak teljesen kész művekkel lehet pályázni. 3. A pályamunkák a fővárosi tanács közoktatási ügyosztályának vezetőjéhez 1912. év június hó 1-ső napjának déli 12 órájáig adhatók be. 4. A pályázatra benyújtott minden egyes kézikönyv után a szerzők kötelesek a fővárosi központi pénztárába 60 (hatvan) korona bírálati díjat lefizetni. A befizetésről szóló nyugtát a pályázati beadványhoz kell mellékelni. Azoknak a tanítóknak, kik nem nyomtatott könyvvel pályáznak, a bírálati díjat a tanács által megállapított részletes szabályzat szerint. A bíráló bizottságnak a pályanyertes mű kijelölésére vonatkozó határozatai végérvényesek. Ez alkalommal is kimondja a tanács, hogy az általa kiadott egészségügyi szabályok a kézikönyvek borítékának belső oldalára kinyomatandók. 7. A fővárosi tanácsa pályanyertes iskolai kézikönyvnek a fővárosi községi elemi népiskolaiban 5 iskoláéven át való kizárólagos használatát biztosítja az esetre, ha azok használatát a vallás- és közoktatásügyi miniszterium is engedélyezi. 8. A második és a többi kiadásokban kötelesek a szerzők mindazon változtatásokat megtenni, amelyeket a bíráló bizottság vagy a tanács követelnek, viszont a szerzők bármely változtatást a fővárosi tanácsának bejelenteni tartoznak. 9. A pályázók tartoznak a könyvek árát is megjelölni, amely ár a jelenlegi kézi könyvek árát fontos ok nélkül meg nem haladhatja. A könyvek árát a pályázat eldölte után véglegesen a fővárosi tanács állapítja meg. 10. A pályanyertes kézikönyvek kiadói kötelesek a szegény tanulók számára szükséges könyveket 20% árlengedéssel bocsátani a fővárosi rendelkezésére. Budapesten, a székesfőváros tanácsának 1912. évi február hó 8-án tartott üléséből. *Rózsavölgyi Gyula* s. k., h. polgármester.

Egy pályázati hirdetés és a r. kath. iskolák rendszabályainak 209. §-a. Kartársaink köréből kaptuk a következő figyelemreméltó sorokat: A közelmúltban már több pályázati hirdetményt láttunk, melyek a tanítóknak minden díjazás nélkül kötelességévé teszik a gazdasági ismételőiskolában a közismereti tárgyak tanítását.

Mivel pedig alig tudnám elhinni, hogy a r. kath. tanügyi fohatóságok oly díjlevelet, mely ezen rendszabályok 209. §-ával ellenkezik, jóváhagyjanak, annál inkább ajánlható az iskolaszékek figyelmébe ez a szakasz, mert ha a róm. kath. elemi, ált. ismételő és gazdasági ismételő iskolák közigazgatásához kiadott rendszabályok azon szakaszai, melyeket a tanítók javára létesítettek, nem nyernek végrehajtást, akkor nevezett rendszabályok azon szakaszai is, melyek a tanítóságra terhet rónak, könnyen elveszthetik tekintélyüket.

Sőt nem ritkán a kartársak között jó egyetértésnek is rovására van, hogy míg egyik a gazdasági ismételőben való oktatásért díjazásban részesül, addig a másik köteles ingyen tanítani. (Illetve nem kell, de ha a veszekedést el akarja kerülni, akkor ingyen tanít.) Ugy hiszem, csak közóhajtások teszek elegendő, ha ezen áldatlan állapotok megszüntetésére a róm. kath. tanügyi fohatóságokat fölkérem.

Budapesten nem lesz 5-ös. A székesfőváros tanácsa a Budapesti Tanítótestületnek előterjesztésére elhatározta, hogy a jövő iskolai évtől kezdve az elemi iskolákban is négyfokozatú jegyeket használnak az eddigi öt helyett.

Az ifjúsági könyvtárak ujjaalakítása. Mindnyájan tudjuk, hogy az ifjúsági könyvtárakban sok oda nem való, értéktelen munka foglalja a helyet s ezek olvasásából bizony édes-keveset nyernek a gyermekek. E panaszok alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratot intézett dr. Szemák István főgimnáziumi igazgatóhoz, aki már évek óta foglalkozik az ifjúsági könyvtárak rendezésének ügyével és e célból egy ifjúsági könyvtárjegyzék című folyóiratot is szerkeszt. A miniszter bekérte azoknak a tankönyveknek és egyéb, az ifjúsági könyvtárakban található munkáknak a jegyzékét, melyekben — mint a miniszteri leirat mondja — «a tanuló ifjúság erkölcsi érületét sértő kifejezések, szavak, mondatok és képek vannak, vagy oly vonatkozások, melyek alkalmasak arra, hogy az iskolás gyermekben a szexuális érzést felébresszék s ezáltal a fiatalok egészségére és testi fejlődésére károsan hatnak. Az ilyen könyvek textative felsorolandók». Dr. Szemák István igazgatónak erre fölterjesztett jelentése alapján, mint a Magyar Kurir jelenti, elkészítették az ifjúsági könyvtárak számára beszerezhetőnek minősített munkák jegyzékét, amelynek alapján a könyvtárakat újra fogják rendezni. A kultuszminiszter ez intézkedések végrehajtásával dr. Balogh Jenő államtitkárt bízta meg.

Iparostanoncok jutalmazása. Iparosinas-iskolában is tanító kartársaink figyelmét felhívjuk arra a körülményre, hogy az Országos Iparegyesület az idén több érdemes iparostanoncnak ad ötven koronás jutalmat. A pályázati kérvények beadásának határidejét, több oldalról érkezett óhajtnak megfelelő, meghosszabbították. Eszerint a kérvényeket 1912. március végéig kell benyújtani az Iparostanonciskolai Tanítók Országos Egyesületéhez (Budapest, IX., Üllői-út 119.). A jutalmak kiadására nézve az egyesület tesz javaslatot.

A 12—15 éves gyermekek foglalkoztatása és iskoláztatása. Az elemi iskola padjaiból kikerült és tovább nem iskolázott gyermekek sorsával foglalkozott az elmúlt hetekben a budapesti tanítótestület. A kérdést legelőször az első kerületi tanítótestület köré vitatta meg. Kováts Alajos volt a vitatétel előadója, melyben kimutatta, hogy a munkára előkészítő iskola felállítása, a 12—15 éves gyermekek foglalkoztatása és iskoláztatása milyen nagyfontosságú szociális és kulturális szükség. A Budapesti Tanítótestület által tett előterjesztést előadó csak több tekintetben módosítva ajánlotta elfogadásra. Így például a hittan tanítását az elméleti tárgyak eszejélül veszi fel. A fehérsas-téri elemi iskola tanítótestületének ugyanebben a tárgyban hozott határozati javaslatát Görgy István terjesztette elő. Migray József az 1910-ben Párisban megtartott II. elemi iskolai kongresszus határozatához való csatlakozásra hívta fel a tanítói kört, amely határozat a nyolc osztályú népiskola felállítását kívánja. A közgyűlés a központi elnökség javaslatát elvetette és Kováts Alajos javaslatát, Görgy és Migray javaslataival kiegészítve fogadta el. Egyben azonban magáévá tette egri Tóth Kálmánnak azon javaslatát is, hogy hívják fel a hatóságot, miszerint a tankötelesek iskoláztatását szigorúbban kell venni.

Helyes lenne, ha tanítói körünk ezzel a kérdéssel országsszerte foglalkoznának.

Magyar kulturház Szászsebesen. Távól az ország szivétől, a román határszélen, évtizedek óta erejét messze meghaladó kitartással küzd léte fentartásáért Szászsebes városnak és környékének száma csekély magyar lakossága, mely kizárólag állami tisztviselők közül és szegénysorsú iparosokból áll. Ez a lakosság most egy kulturházat óhajt emelni, amelyben tömörülve, helyet szoríthatna magyar kulturális intézményeinek. A kormány engedélyével most országos gyűjtést indítottak és céljuk érdekében arra kérik az ország hazafias közönségét, járuljon hozzá csekély adományaival a szászsebesi magyar kulturház létesítéséhez.

TÁJÉKOZTATÓ.

☑ **Iskolaépítési adó.** (K. A.) Hitközségi iskolai adót iskolaépítési célokra csak a kath. vallású szülők fizetnek. Az iskola fenntartására szolgáló hitközségi iskolaadót a más vallású szülők is fizetik, ha gyermekük a kath. iskolát látogatja. A más községben lakó kath. vallású birtokos a községben levő birtoka után hitközségi iskolaadót fizetni köteles. — **Szabadságolás.** (K. F.) Betegség miatt egy évre szabadságot kérhet az egyházi főhatóságtól az iskolaszék útján. Kérvényéhez orvosi bizonyítványt mellékeljen. Ha egy évnél tovább tart a betegsége, akkor ideiglenesen nyugdíjazzák.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

☑ **T. B. Feleltünk.** — **Iskolaszék V.** A szolgálati idő 1908. április 2-től számítandó. — **P. A. 1.** A másvallásúak csak akkor kötelesek a hitközségi iskolaadót fizetni, ha gyermekük a katolikus iskolába jár. 2. Igen, az illető földbirtokos a községben levő birtoka után a rendes iskolai adót is köteles fizetni, úgy, miként a többi hívek. — **W. K. 1.** Csak a tantervben megállapított tárgyakat köteles ellátni a heti óraszám keretében. 2. Külön díjért igen. — **B. J.** Forduljon a közigazgatási bizottsághoz. — **K. F. 1.** A díjlevélben foglalt kötelezettségnek mindaddig köteles megfelelni, míg az állást betölti. Ha azonban a fenntartó a díjlevélben foglalt valamelyik kötelezettség laól fölmenti, akkor lemondás nélkül is szabadulhat az említett teendők alól, egyébként nem. 2. A lakásbérpótlékot joggal kérhetik. A minisztérium döntését be kell várniok. Mindenesetre visszamenőleg tarthatnak igényt a különbözetre. 3. Az új Rendtartási szabályzat intézkedései az egyházi főhatóság rendeletéből azonnal foganatosítandók. Tehát a testület nyolc tagja után megválasztja a testület iskolaszéki képviselőket az előírás szerint. Semmiesetre sem kell bevárni, míg az iskolaszék újból alakul. Különbön is ez nem érinti az iskolaszéket, csak a tanítótestület ügye ez. 3. Forduljanak útmutatásért az egyházi főtanfelügyelőséghez. — **K. V.** Az iskolaszéki jegyzőséget az egy tanítóval bíró iskola tanítója az iskolaiügy érdekében vállalja el. E tisztségről az említett ok miatt nem volna indokolt, hogy lemondjon. — **Z. M. 1.** A 60 korona beszámítható az 1893. évi fizetésrendezési törvény értelmében. 2. A 20 kor. kertilletmény a törzsfizetésbe be nem számítható az 1907. évi XXVII. t. c. 2. §-a értelmében. — **P. P.** Köszönjük az értesítést. — **F. F. 1.** A díjlevél törvényes. 2. Az abban foglalt fizetés megilleti. 3. A v. elnök eljárása nem törvényes. 4. Kérjen intézkedést a közigazgatási bíróságtól. **Sch. Á. 1.** Erre az évre már elveszítette jogát az arcképes igazolványhoz, mert 1911. év dec. 31-ig nem küldte be a kérvényt. 2. Sürgesse meg az átutalást az iskolaszéki elnök úr a kir. tanfelügyelőség útján. — **Sz. K.** Felelbezzé meg a határozatot a közigazgatási bizottsághoz. — **M. F. 1.** Igen, 6 öl = 24 m³. A különbözetet a fenntartótól kérelmezze. Indokolja a számszerű tévedéssel. 2. Csak középiskolai érettségi bizonyítvány alapján iratkozhatnak be a kérdezett főiskolába. **Tanító. 1.** Az 50 fillér az iskolai pénztárt illeti és a törvényben megszabott célra használható fel. 2. Kérjen útmutatást az egyházi főtanfelügyelőségtől. 3. Igen, ez erkölcsi kötelesség. 4. Nem. 5. Heti két órában hittani ismétlőórát köteles tartani; a rendes hittani órákon jelen van. A hittant önállóan csak az egyházi főhatóság engedélyével taníthatja. 6. Forduljon kérelemmel intézkedésért a közigazgatási bizottsághoz. — **B. K. VIII.,** Budapest Mária-u. 2. Jelentse az ügyet a közigazgatási bizottsághoz. — **K. 1. és 2.** Igen. 3. A díjlevél határoz.

Stief Jenő és Társa könyvkiadónál kaphatók Kolozsvárt.

1. Gyerkes Mihály **Tananyag beosztási Nyomatvány füzetei** bármelyik egyes oszt. számára 1 kor., két együttes oszt. 1 kor. 40 fill., három oszt. 1 kor. 60 fill., négy oszt. 1 kor. 80 fill., öt vagy hat együttes oszt. 2 kor., ismétlő vagy gazdasági ismétlő iskola számára ugyanezen árak.
2. A tanügyi adminisztráció minden ágában megszervezett példákkal vezető Bene-Gyerkes **Tanítók Útmutatója** 4 kor. ellenében és végül
3. az összes iskolai Nyomatványok legújabb rendelet szerint jó papíron legolcsóbban megrendelhetők

STIEF JENŐ és TÁRSA könyvkiadónál Kolozsvárt.

234 2-4

Itt vannak a nagybőjt, husvét, bérmlások. Nem eléggé ajánlható a „**Musica sacra**“ c. eddig egyedüli kézikönyv férfi énekarok részére. (Második ezer.) **Teljes tartalom a dec. 17-iki számban. A II-ik kötet (200 oldalra terjedő hatalmas mű) husvét után jelenik meg. Ára 7 korona. Akik az első kötetet beszerezték, azoknak 5 korona.** ☐ ☐ 262-1

Az olvasástanítás legjobb módszere

Péter József eljárása a betűszemélyesítés alapján. V.-ik kiadás. Engedélyezve: (4828/1905.) **Vezérkönyv ára, küldéssel, 1 K 70 f.** Hozzártartozó segédesszközökkel: talpon álló, mozgatható pléhbetűk, szótagos kártyák, falitáblákkal együtt, a pénz előleges beküldése ellenében 17 K 82 f. A szerzőnél kapható: **Vágsellye,** (Nyitra.) ☐ ☐ 265-2

Miniszteri engedélyezés **Magyar gyártmány!**
száma 125.911/1909.

ELEMI ISKOLAI 1231 S-13

Földrajzi Atlasz

megyei térképpel. (Megjelent mind a 63 megye legújabb kiadásban.) Tervezte **Kogutowicz Manó.** Tartalma 15 lapon ☐ ☐ 14 fő- és 29 melléktérkép. ☐ ☐

Kogutowicz térképei jók, szépek és pontosak!

Minden évben új kiadás, tehát mindenkor legújabb adatok. — Minden két évben 1—1 tiszteletpéldány szakembereknek rendelkezésre. ☐ ☐

Ára megyei térképpel 70 fillér.

Kapható minden könyvkereskedésben, a Szent-István-Társulatnál is, de amennyiben nincs, közvetlen a kiadónál ☐ ☐

Magyar Földrajzi Intézet R. T.
Budapest, Rudolf-tér. (Margithid, pesti hidfő.)

Tisztelettel felhívjuk a t. tanító urak b. figyelmét minden karácsonykor megjelenő zsebatlasz (naptár) c. kiadványunkra, melyet t. tanító uraknak 1 K 20 fill. helyett ezen hirdetés és 70 fillér postabélyeg ellenében portómentesen küldünk.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nméit püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL :
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE :
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

A nagymodrói (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra a «Népnevelő» 6-ik számában hirdettett javadalommal újból pályázat hirdettetik. Választás márc. 28-án. Személyes megjelenés előnyös. Nős tanítók is pályázhatnak. Iskolaszéki elnök. 261 1—1

«Népnevelő» 7-ik számában miavai kántortanítói állásra kiírt pályázat márc. 5-ig megújítatik. Jancsó Gyula plébános. 275 1—1

Csallóköznadasdi róm. kath. népiskolánál tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése díjlevél szerint pénzben, földben, gabonában. Új lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, éléskamra, istálló. Határidő márc. 1. Azonnal elfoglalható. Baka (Pozsony m.) Schill József elnök. 276 1—1

Egri érseki megye.

A jászdózsai róm. kath. elemi népiskolánál a II-ik leányosztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: a közpénztartól előlegesen 680 kor. törzs, 200 kor. lakás, 20 kor. kertilletmény, 320 kor. államsegély. Kötelessége: a nagyméltóságú püspöki kar által megállapított tanterv szerint tanítani, velük minden ájtatosságon részt venni és az ismétlő fiukat a másik tanítóval évenként felváltva tanítani. Csak férfiak pályázhatnak. Felszerelt kérvények márc. 1-éig ftdő Bozóky János elnök úrhoz küldendők. 269 1—1

Jóhangú segédkantort keresek. Fizetése: havi 40 kor., külön szoba harmónium használatával, teljes ellátás (mosás és ágynemű nincs). Csima István, Törökszentmiklós. 279 1—1

Mályi község (Borsod m.) róm. kath. kántortanítói állásra február hó 29-ig pályázatot hirdettünk. Jövedelme: 1. Hitközségtől 140 kor. 98 fill. 2. Államsegélyből 677 kor. 3. Párber páronként 1 véka gabona és 40 fillér. (1911-ben 170 pár.) E jövedelem a díjlevélben 100 koronára van értékelve. 4. Hét katasztrális hold szántóföld és 6 drbra legelő, melyek együttesen 22 kor. 02 fillérre vannak felvéve, de valóságban 100 koronával több. 5. Stólából 100 kor. 6. Kényelmes lakás (cseréptetővel) gazdasági épületekkel és pincével. Kötelességei díjlevélben. Igen nyugalmas hely. Énekpróba és választás febr. 29-én délelőtt 10 órakor. Vasúti állomás: Mezönyék-Ládháza (Mályitól 2½ km.), amely Miskolc—Budapest között első megálló. Nyárády Lajos plébános. 278 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Felsőmiesinyei róm. kath. kántortanítói állásra márc. 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 572 kor., államsegéllyel 1000 kor. Tót nyelv kívántatik. A kérvények iskolaszékre címzendők. U. p. Besztercebánya. 258 1—1

Kassai egyházmegye.

Károlyfalvai (Zemplén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Fizetése: 800 kor. hitközség-

tól, ¼ telek után járó fajzasi és legeltetési jog, (a község közös erdejéből) 22 kor., három vékás szántóföld használata 10 kor., stóla 30 kor., államsegély 138 kor. Lakása: négy szoba, konyha, kamara, istálló, kocsiszín, udvar és kert. Kötelesség díjlevél szerint. Személyes megjelenés előnnyel bír. Választás napja febr. 29. Kérvények Gruska Lajos pápai kamarás plébánoshoz Sárospatak intézendők. 236 2—2

Ternyei róm. kath. iskolához 6 hónapra sürgősen okleveles kántortanítót, esetleg tanítónőt keresek. Személyes jelentkezés febr. 28. Fizetés megegyezés szerint. Schwartz Béla tanító. Eperjes, Kassai-út 36. (Sáros m.) 245 2—2

Nyitrai püspöki megye.

A marsófalui (Trencsén m.) róm. kath. elemi iskolához helyettes tanerő kerestetik márc. 3-ig. Havi fizetése 60 kor. és egy bútorozott szoba, konyha használata. Cím: Pávekné Brix Adél Marsófalva, u. p. Peredmér. 271 1—1

A trencsénselmeczi (Trencsén m.) róm. kath. elemi iskolához május hó végéig helyettes tanító kerestetik. Pályázati határidő március 7. Pályázhatnak nők is. A tót nyelvet beszélők előnyben részesülnek. Fizetése havonként 70 kor. Kérvények az iskolaszék címére küldendők. 274 1—1

A nyitrai püspökség uradalmának Garázda (vasúti állomás Tornócz) pusztai iskolájához 32 tanköteles mellé a tanév végéig helyettes tanító, vagy tanítónő kerestetik, havi 83 kor. fizetés és megfelelő lakással. Az állás azonnal elfoglalható. Jelentkezni lehet Ludvig Gyula plébánosnál Mocsonok, (Nyitra m.) 270 1—1

Pécsi egyházmegye.

A bátai róm. kath. iskolaszék a tanév végéig helyettes tanítót, illetve tanítónőt keres. Fizetése havi 66 kor. 66 fillér. Kilátása lehet, hogy egy leányka magántanításáért ingyen lakást és ételmezést kap. Az állás azonnal elfoglalható. Tannyelv magyar. Györkö Ferenc plébános, isksz. elnök. 277 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Uzapanyiti (u. p. Felsőbalog, Gömör m.) kántortanítói állás azonnal betöltendő. Fizetése 705 kor. államsegély, misealapítványokból 118 kor., vallásalpból 116 kor., egy hold rét, melynek bérlete 60 kor., hat méter tűzifa, stóla és egyéb mellékésekkel körülbelül 1200 koronáig. Továbbá szoba, konyha, kamra, ólak és kert. Tanterem és lakás építés előtt áll. Szántó Ferenc, pléb. 254 2—2

Berzétei róm. kath. filiális kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: különböző járandóságokból (582 kor. államsegéllyel) 1000 kor. Jó új lakással és kerttel. Választás febr. 25-én. Plébániahivatal Gömör-Rozsnyó. 266 1—1

Szepesi püspöki megye.

A lipótmatyasóczyi kántortanítói állomásra pályázhatni márc. 15-ig. Fizetése 1000 kor., új lakással. Tót nyelv szükséges. Iskolaszék. 249 2—2

Liptómaluzsinaí rom. kath. kántortanítói állomásra beöltendő. Javadalma: államsegéllyel 1000 kor. Kényelmes lakás. Tannyelv tót, magyar. Határnap márc. 11. Kezdők, esetleg két-három év óta kántortanítói pályán működők maluzsinaí iskolaszékre címzett kérvényeiket márc. 8-ig *Teschler Béla* tanfelügyelő úrhoz Liptóújvárra küldjék.
273 1—1

A «Népnevelő» mult évi 52. számában **zázriva-rász-toky** (Árva m.) völgyi tanítói állomásra hirdett pályázat ideje meghosszabbított márc. 2-ig. 281 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **nagysároslaki** (német) r. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Évi jövedelme: Három szobás lakás, konyha, éléskamra, kamra, istálló, pajta, disznóól, házikert, kút az udvaron, gyümölcsös kaszálóval 80 kor., 3 hold rét 60 kor., 12 hold szántóföld bérösszeg 200 kor., temető kaszálási jog 35 kor. Minden 1/4 telkes gazdától 2/6 m. buza és 1/6 m. rozs., minden 1/8 telkes gazdától 1/6 m. buza és 1/6 m. rozs. és minden ház után 1/8 m. rozs. úgynevezett harangozási maszl, összesen 19 mérő buza és 36 m. rozs., csak átlag számítva 368 kor., 240 tojás 9 kor., must fejében 40 kor., lenért 30 kor., temetés után 24 kor., stóla misékből 36 kor., községtől a Battyáni Strattmann Ödön hercegtől 200 kor., hat (6) méteről puhafa a házhoz szállítva 120 kor. órafelhasználásért 24 kor., összesen 1226 kor. Vezeti a III—VI. osztályt és az ismétlősöket. Folyamodványok márc. 7-ig, (amely napon délelőtt 10 órakor a választás is lesz) a plébániahivatalhoz küldendők. A vasút húsz percnire távol van. Kötelessége a díjlevél szerint. Nagysároslak, u. p. Pinkamindszent, (Vas m.) *Rossmann János* plébános, isksz. elnök.
252 2—2

Németújvár (Vas m.) anyaegyházhoz tartozó **Kiskolozsvár** fiókköztségben a rom. kath. kántortanítói állásra márc. 4. délelőtt 9 órára pályázat hirdettek. Évi jövedelem a) tanítói: Földmegváltás 100 kor., hitközségi pénzárbból negyedévenként előleges részletekben 310 kor., tandíj 360 kor., 8 öl puha tűzifa házhoz szállítva 80 kor. b) Stolaris jövedelem temetések után körülbelül 10 kor. c) Államsegély 140 kor., összesen 1000 kor. Ezeken kívül lakás és kert. Tanítási nyelv magyar-német. Köteles a tanköteles gyermekeket vallásérkölcsei és hazafias oktatásban részesíteni, hittant tanítani, továbbá az iskolaszék megkeresésére «Rózsafüzért» tartani külön díjazás nélkül. Kellően felszerelt kérvények a németújvári rom. kath. plébániára küldendők. Az állás azonnal elfogalandó.
264 1—1

Váci egyházmegye.

Uri (Pest m.) rom. kath. iskolaszéke férfitanítói állásra febr. 29-ra pályázatot hirdet. Fizetés: 1000 kor. törzsfizetés, 20 kor. lakás, 20 kor. kertpótlék, 1 erdei öl fa befúvarozva, gazdasági ismétlőért 100 kor., 1912-re 120 kor. drágasági pótlék. Kötelességei díjlevél szerint. Állás elfoglalása márc. 1. *Iskolaszék*.
272 1—1

Kosdra (Nógrád m.) a beteg Banoss Gyula kántortanító helyettesítésére okl. tanító, vagy képezdét elvégzett tanítójelölt kerestetik. Tiszteletdíja évi 800 koronának a helyettesítés tartamára eső része. Kötelessége: III—VI. oszt. vezetése, kántori teendők végzése, melyek stóladíjai őt illetik. A hely március 1-én fogalandó el. Kérvények mielőbb *Begyáts Gyula* plébánoshoz küldendők.
267 1—1

Palotás filiája **Egyházasdengeleg** (Nógrád m.) kántortanítói állásra rom. kath. tanítónó választást hirdet. Díjlevele ezer korona. Egy szoba, konyha, kamara, kert. Iskolaköteles jelenleg 24. Évente 9 énekesmise, azon orgonál, vasárnap, ünnepen litániát végez. Stólaért temet a palotási kántor. Pályázat küldendő «Iskolaszéki Elnök» Palotás. Állás azonnal elfogalandó. Választás márc. 3. Vasút Apcz-Szántó.
268 1—1

Keresek egy jóhangú segédet, ki a kántorság minden ágában jártas. Fizetése 450 kor., teljes ellátás, mosás ágyneműn kívül. Vártemplomi jövedelem fele. Azonnal elfogalandó. *Medgyesy Géza* főkántor, Szolnok.
239 2—2

Tápiószecsőn (Pest m.) elhalálozás folytán megüresedett rom. kath. tanítói állásra az iskolaszék törvényszerű fizetéssel febr. 27-ig pályázatot hirdet. A megválasztott egy osztályt és ismétlőt tanít, faiskolát kezel és szükség esetén kántoriakban segítkezik. Állását azonnal elfoglalja. *Szigyártó Ferenc* plébános.
216 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A **felsőszentmártoni** (Somogy m.) rom. kath. III-ik sorszámú tanítói (női) állomásra márc. 2-ig pályázatot hirdettek. Javadalma: 1000 kor., egy bútorozott szoba, félkonyha, félkamra, a többiek pótlására 20 kor. Javadalma részletezése és kötelmei a díjlevelben foglaltatnak. Állás azonnal elfogalandó. Kérvények az iskolaszéki elnökséghez küldendők. *Dobos Henrik* pléb., isksz. elnök.
260 1—1

A **búcsuszentlászlói** (Zala m.) plébániához tartozó **nemesszentandrás** rom. kath. iskolánál betöltendő egy kántortanítói állás. Javadalma: természetbeni lakás, kert és 1000 kor. Megjelenés kívántatik, de utiköltség csak megválasztottnak térítettik meg. Állás azonnal elfogalandó. Választás márc. hó 10-én délután 4 órakor. A pályázók kérvényeiket márc. hó 9-ig az előirt okmányokkal együtt főt. *Brucker Celesztin* házfőnök úrhoz (Búcsuszentlászló, Zala m.) küldjék. *Martin Béla* h. isk. jegyző.
263 1—1

Kitűnő működési bizonyítványokkal, oklevél hiányában kántori állást keres római katolikus tanító. Cím: *Illés János* Gömörpanyit.
259 1—1

Tótul keveset, németül jól beszélő, rom. kath. tanítónó rendes állást keres. Kitűnő gyakorlatial. Megkeresések uradalmi tanítóhoz Szendrei, u. p. Zoltántérmajor. Csongrád m.
251 2—2

Róm. kath. vallású **tanítónó** állást keres. Cím: Nagy-sítke (Vas m.).
280 1—2

Iskolai ünnepélyek. A szabadság emlékünnepe. Március 15.

Népiskolai tanulók részére összegyűjtött alkalmi költemények.

A Gyórfy János által szerkesztett **ISKOLAI ÜNNEPÉLYEK** című gyűjteményes munka III-ik füzeté. **Ára 20 fillér.** Kiadja a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 23). Hogy minden tanuló megszerezhesse, tömegesebb megrendelésnél százalékot és minden 100 példányra 10 ingyenpéldányt adunk a szegény tanulók részére.

Stampay ének- és imakönyve,

mint a magyarosításnak is kipróbált eszköze, bővíve is félévazonban 30 fill., egész vazonban 50 fill. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen. Köve 50 fill. Bőrkötésű könyv 2 kor. 50 fill. **Kőbölkúton, Esztergom megyében.**

HARMONIUMOK.

A gyönyörű hang, melyet a világniru és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. Pedálos harmoniumok orgona méreteken. Ezen általánosan elismert remek műveket bocsát ki

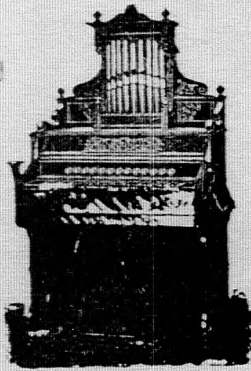
STOWASSER JÁNOS csász. és királyi udvari szállító.

Első magy vill. erőre berend. hangszergyár

Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Gyár: Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára

Továbbá ajánlja saját gyárában készült elismert kiváló minőségű összes hurok, vonós és fuvós hangszereit. Saját tálmányú (Rákóczi) Tárogató; általánosan elismert legjobb, soló hangszerré általam konstruáltatott. Iskolával 35 firtói felefe.

Hangfokozó gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer.

☐ Biztos siker. ☐
☐ Tanerőknek kedvezmény.

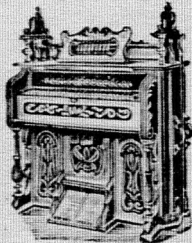
Árjegyzék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

Elismert elsőrangú műrekek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlenül a monarchia vezér-képviselőitől:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

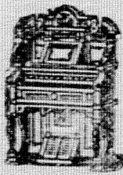
Üzletek: Lipcse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mérettel templomok, szeminaryumok részére és mint gyakorló orgonák.

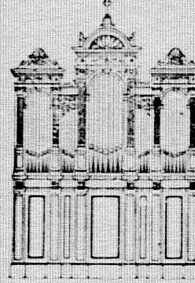
Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig

Tanerőknek s lelkészeknek különösen szálakengedelmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianínókról.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

hazánk legnagyobb orgonájának (a királyi orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilamos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangú orgonákat szállít.

Mindenemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes

☐ pontossággal teljesít. ☐

Tervezeteket és mintarajzokat

kívánatra díjmentesen küld.

64 2-52

Népiskolai címtáblák

45×60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ölmazott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278

ÜNNEPI DALOSKÖNYV

I. rész 3-4 szölamú **gyermekkar**, nagyobb fiúk v. leányok részére. A közeleg **márciusi** és minden egyéb iskolai ünnepélyekre vonatkozó dalokkal. Ára 3 kor. Ugyanez a könyv **vegyeskarra** (4 szölamú) 3 kor. **Május királynéja**, virág-daljáték egy felvonásban 6 kor. **Kapható: KONTOR ELEK** kollégánknál. Budapest, VII. ker., Thököly-út 42. 107 6-10

MÁRCIUS 15

megünneplésére rendkívül alkalmas, könnyen előadható, iskolai és ifjúsági egyfelvonásos színjátékok. 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** A három füzet postai szállítással 2 korona. Egy füzet 90 fillér. Küldi: **Pásztor József** Budapest, I. ker., Fehérvári-út 35., III. emelet 4. szám. 100 6-6

Legjobb népiskolai daloskönyv a

„KIS MUZSIKUS“!

100 gyönyörű magyar népdal *iskolai szöveggel*, 2 gyermekszölamra. Az «Orsz. Kath. Tanügyi Tanács» által approbálva I-II. füzet ára 1 kor. 60 fill. Kotta nélkül a *falusi gyermekek részére* 40 fill.

Megrendelhető a

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULATNÁL

(Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.)